

درا ما کوردییه کان له مانگی ره مه زاندا

درا بینایی

دهینن، دین به دابه زانندی زنجیره درامای کوردی و بهرهمی دویلاژکراوی بیانی، ره وشت و ناکاری کوردواری تیکده دن و لاوانمان سه رقالی ناوه پوکه نشیاو و داپوخواه کانی نهو بهرهمانه دهکن، وه خویان ده لاین نهو زنجیره دراما و بهرهمه دویلاژکراوانه دیاری که ناله کانیانه بۆ بینرانیان تا شوانی رهمه زان تاسه تیونیتیان پی بشکینن، له کاتیکدا گه لانی ترهونه ریان خستوته خزمهت میله ته که یان و هه ولی پیشخستنی دهن، که چی لای خومان به هندی درامای لاواز که رنگه ته نها گوزارشت کردن بیت له خودی دهرهینره که نه کومه لگه ی کوردی، ناکاری کوردواریمان تیکده دن و بهم مانگی رهمه زانه دیمه نی عاره ق خوارندنه وه و نیرگه له کیشان و دلداری و باوهش به یه کدا کردنی کور و کچانمان نیشانی بینرمان دهن، بیگومانیشم نهو جوړه به ناو درامایانه هیچ نامانجیکی وای لی نابینریت ته نها نهو نه بیته گه نچانمان به رهو ریگی هه لدر بیان و دورویان بخه نه وه له ناکار و ره وشتی کوردواری و ئیسلامیانه و خیزان و کومه لگه کمانی پی تیکده ن.

لهم سالانه پی شوودا دهرهینره (جهلیل زهنگه نه) توانی به درامای (گه رده لول) بینری کورد له گه ل درامادا ناشت بکاته وه، که ماوه یه ک بو هندی دهرهینری ناست لاواز جوړه درامایه کیان بهرهم دهینا و دیمه نه کانی به سوککردنی ملا و حاجی و خیزانی کورد و رازاننده وه میزی عاره ق خوارندنه وه و نیرگه له کیشان، کومه لگه ی کوردی به ناشرین نیشان دهن، ئیستاش جاریکی تر که سانیک که خویان ناوانه دهرهینره، دین و جوړه درامایه ک بهرهم دین و دهیکه نه دیاری مانگی رهمه زان، له کاتیکدا نهو جوړه درامایانه نه هه نمایشکردنی له مانگی رهمه زاندا به شیاو نازانریت، بگره خودی دراماکه شایانی نهو نیبه له که ناله کانیسه وه پیشکش بکرنن، چونکه هیچ خزمه تیک به کومه لگه ی موسلمانان کوردستان ناکات و، هیچ دیمه نیکیشی تیدا نیبه که واقعی موسلمانان کورد به دیار بخن وک سه ریوش و نوژ و رهمزه ئاینیه کان، خو نه گه ر نیشانیسی بدن ته نها لهو حالته نیشانی دهن که که سایه تی نوژ خوین به که سیک خراپ و توندوتیز وینا بکات، له بهرهمه ریشدا وینایه کی جوان به که سایه تی عاره قخوز و سه رخوش بدات.

زورجار نهو جوړه هونه رهنه نده دهرهینره رانه له کاتی دیمانه ی تله فزیون و رادیو و رورژنامه و گوزاره کان، گله یی له حکومت دهکن به وهی هیچ هاوکاریه کی هونه رهنه نده ناکه ن، هه روه ها

ناماوهش به وه دهکن که هونه رهنه نده کورد له کوردستان لای جه ماوه رخواه نی نهو ریژه نیبه که هونه رهنه نده نی جیهان له نیو میله ته خویاندا هه یانه و لای جه ماوه رکانیان به ریژ و خوشه ویستن، به راده یه ک گه رورژنامه نووسیک بیه ویت دیمانه یه کی له گه ل نه نجام بدات زور به و ناتوانیت به رده سستی بکه ویت، که چی هه ندی که له هونه رهنه نده و دهرهینره کانی لای خومان خواویانسه ده زگایه کی راگه یانندن بیژ دیمانه یه کی له گه ل سازیدن و لهو مینبه روه بکه ونه هیرشکردنه سه رهاویسه کانی خویان، بویه ده لیم هونه رهنه نده نی جیهان بۆ نمونه نه کته ره کانی کوزری باشور بهو روله جوانانه ی که ده یگپن و به کاره هونه ریه کانیان پاریزگاری له داب و نه ریتی گومه لگه یان دهکن، که چون زوربه ی نه کته ره کان به جلوه برگ و خوارندی میلی خویان جه ماوه رکانیان ریژ و خوشه ویستی بۆ خویان به ده ست دینن، که چی لای خومان دهره که به شیوه یه کی تره و دژ به به ها جوانه کانی کومه لگه ی کوردی نمایش ده کرنن، ئیتر له کوئ جه ماوه ریزیان لسی بگریته و ئامیزی خوشه ویستیان بۆ بگره وه؟ که هه نه مه شه وای له بینرمان کردوه به تامه زوییه وه په نا بینه بهر که ناله بیانیه کانی تورکی و فارسی و عره بی و مه کسکی و... هتد تا به دیار بهرهمه دویلاژکراوه کان دابنیشن و کاتی خویان به سه برکردنی نهو زنجیره دویلاژ کراوانه به سه ر بیان، که زوریکیشیان کاریگری نیگه تیف له سه ر تاکه کان و خیزانی کومه لگه ی کوردی به چی دهینن.

بویه گرنگه وه زارته کار و کاروباری کومه لایه تی و ئه وقاف و زانایانی به ریژی ئاینی و وه زارته ی رۆشنبری سنوریک بۆ نهو جوړه هونه رهنه نده دابنن و ریگه نه دن بهو به ناو درامایانه کومه لگه به ره و ئاقاریکی نادار و ترسناک بیان، چونکه نهو بۆخوی هه ربه شه یه له سه ر پاشه پوژی کومه لگه که مان. هه روه ها هه هه هونه رهنه نده و دهرهینره رانه کانمان به خویاندا بچنه وه و هونه رکه یان بخه نه خزمهت میله ته که یان و کاره هونه ریه کانیشیان هه میسه دیوه راسته قینه کی کومه لگه ی موسلمانان کورد به دیار بخن نه ک به چنه دیمه نیک که رنگه ته عیر له ژسانی رورژانه ی کاکای دهرهینره و سیناریونوس بکات، بین کومه لگای کورد ناشرین بکن و توشی لادانی ره وشتی و لیکترانی بکن. бинаее3@yahoo.com

دامه زانندن، له نیوان پلانی حکومت و زهروره تی حیزبدا

(۱۹)

عبدالقادیر صالح

دامه زانندن کارمندنانی نیو داموده زگاکانی حکومتی هه ریمی کوردستان له سالی (۱۹۹۲) هه تا ئیستا نه توانراوه مامه له یه کی دروستی له گه لدا بگریته، نه هرکه گرنگ و پیوسته ی سه رشانی حکومت هه میسه له رهوش و بارودوخیکی نه وتودا په پرده کراوه که له بهرزه ونه ی حیزب بشکیتته وه و تیایدا جیاخواری و هه لاواردنی حیزبی تیدا مومارسه بگریته، چونکه له بری نه وه ی تیایدا پشت ببه ستریت به پلان و گه رانه وه بۆ میلاکاتی فرمانگه کان، پشت به ستراره به زهروره تی حیزبی، لیره شه وه قه برانی دامه زانندن بوو به کیشه و گریژنه ی یه که می حکومتی کوردی، زهروره تی حیزبی وایکرد تا دامه زانندن بگه ویته ژیرره حه ته ی سیاسی حیزبه وه، سیاسی حیزبیش به واتای نه وه ی ریگی نه هرکه ی حکومت هه توه بتوانیت زورترین به ندهم و لایه نگر له دهری خویان کوزیکاته وه، هه ر بویه شه دامه زانندن بوو به چه کی ده سستی بهرپرسه حیزبیه کان و جیگی و واسته کردنی خه لگی و وه ستان و پارانه وه له دهره ی بهرپرسه حیزبیه کاندا بۆ نه وه ی لهو ره حمت و بهرکه ته ی حیزب که له حکومتی سه ند بوویه وه سوومه ند بن، بهم جوړه چیدی حساب نه کرا بۆ زهروره تی حکومت و پلان له دامه زانندن کارمندنانی نیو داموده زگاکاندا، له بری نه وه ی پلان بخریته گه ر بۆ پکردنه وه ی میلای شاعیری ناو دام و ده زگاکانی حکومت، میزاجی نه هر پسر و نهو بهرپرس - که هه ندیکیان ته نها خویته واریه کی سه رته تایان هه بوو - کاری پیکرا، نهو بوو دام و ده زگاکانی حکومت هه ندیکیان پیکران له کاره مند، به تاییه ت نهو دام و ده زگایانه ی پیوستیان به پسرپوری زانستی یان مرۆیی نه بوو، بهم جوړه شه هه لاسان روویدا، له کاتیکدا له هه ندیک داموده زگای دیکه دا بۆ کارمندنیک له ته وای بی چاره بییدا بوون، نهو زهروره تی حیزب هه ر به شه وه نه ووستا که بهم چه شه نه هه ربه کیه خه لگی دامه زینتی، به لکو هیچ حیسابیش بۆ بیوانامه نه ده کرا و تا بیوانامه داریکی ده خسته ناو ده زگاکانه وه ده یان که سی دیکه ی بی بیوانامه ی دامه زانندن، واته کاریکی بی سه ربه بری بوو، شانه شانی نه مه ش حیسابیشی نه ده کدر بۆ ته مه نی دامه زانندن که تیا نه هرکه که سی ئیستا دایده مه زینتی له داورژدا که ته مه نی خانه نشینی هاته پیش بهر یاسای خانه نشینی ده که ویت یان نا؟ هه ر بویه زور که سیش هه بوون له ته مه نیکدا دامه زابوون که ته نها حهوت سال یان ده سال یان که متر له پانزه سالیان هه بوو، بهم چه شه شه له دامه زراوه حکومیه کاندا خانه نشین ده کران و ره وانه ی ماله وه ده کرانه وه، بی نه وه ی یاسای خانه نشینی بیانگریته وه، له لایه کی دیکه وه نهو زهروره ته حیزبیه حیسابی بۆ نه وه شه نه ده کدر که کی له پیشتره بۆ دامه زانندن، بۆ نمونه هه بوو چه ندین سال بوو خویندن ته واکریدبوو و دانه ده مه زرا، به لام له گه ل نه مه شدا هه بوو تاقیکردنه وه کۆتایی دواه مین سالی کولیز یان په یمانگاکه ی نه دابوو ناوه که ی له ریگی حیزبه وه ده نیراوه فرمانی دامه زانندن بۆ دهره کرا، به مجوره شه نهو که سه ده موده ست پاش نه وه ی له تاقیکردنه وه کانی کۆتایی سال ده بوویه وه و نمره کانی وهرده گرتوه دانه مه زرا و ته نها یه ک رورژیش چاوه ری دامه زانندن نه ده کدر. هه ر دوو حیزبی بالاده سستی نه هریمه له م سه له شدا له وه زیاتر ریشتن و، سه ره رای نه وه ی کارمندی نیو داموده زگا راگه یانندن و حیزبیه کانی خویان له سه ر میلای حکومت دانه مه زانندن و مووچه یان پی ده دان، له هه مان کاتدا و پیش نه وه ی هه ر دوو حکومتی ده قه ری سه ووز و زهد یه کبگرنه وه، سیاسی تیکی دیکه شیان په پرده کدر، نهویش نهو بوو که حیزبی بالاده سستی ده قه ری سه ووز نه ندهم و لایه نگرانی خوی له ده قه ری زهد له سه ر میلای حکومت ته که ی ده قه ری سه ووز دانه مه زانندن و به شیوه یه کی ره سمی مووچه ی کارمندی بۆ ده برینه وه بی نه وه ی یه ک رورژیش ده وام بکن، سه ره رای حیسابکردنی خزمه ته کانیان و سه رمووچه و بهر زکردنه وه یان، هه روه که به پیچه وانه شه وه حیزبی بالاده سستی ده قه ری زهدیش له ده قه ری سه ووز هه مان کاری ده کدر، بهم چه شه پاش یه کگرتنه وه ی هه ر دوو حکومت، لیشاویک له م جوړه کارمندنانه زیادبوون بۆ سه ر میلاکاتی دام و ده زگاکانی حکومت و جیگه یان بۆ کرایه وه، له کاتیکدا ساوه ی چه ندین سال بوو مووچه خوری حکومت بوون و ره شیان نه خستبووه سه ر سپی. هه روه ها نه وه ی له کاتی هه لبراردنه کانیشتا ده بینرا که چون دامه زانندن ده کرایه چه کی پروپاگنده و به راست و چه پدا وه نوقل و چکلیت ده به خشرایه وه به سه ر نه وانه ی به لئیان بۆ حیزبی بالاده ست ده کدر، ئیتر بچوکتین حساب بۆ زهروره ت و پیداوستی حکومت له م نیوه ندها نه ده کرا.

بهم چه شه ده بینن که ئیستا دامه زانندن بووه ته خه ونی هه موو ده رجوانی زانکو و په یمانگانان، رورژانه ده بیستین و ده بینن له فلان قهزا و ناحیه و پاریزگا خوییشاندان و مانگرتن کرا بۆ نه وه ی ده رجوانی زانکو و په یمانگانان دایه زینن، به لام به دابخه وه نهو جوړه هه لانه بی ئاکامن، چونکه پیشتر زهروره تی حیزبی باره که ی وه ها تیکداوه که حکومتیش ده سته وسانه له دهره ی خویان بۆی چاره سه ر ناکریت، سه رهنجامیش له نیوان ده سته وسانی حکومت و نهو پاشخانه بی سه ربه بریه ی که دامه زانندن پیا تپه پیوه، ده رجوانی هه ریمه که مانی توشی بی هیوایی و نیگه رانی کردوه و په شیمانن له وه ی چه ندین سالی ته مه نیان به خویندنیکه وه خه رچ کرد، که ئیستا ئاکامه که ی بهم چه شه ی لیها توه.

شهوی قه دری پیروز

مه لا نه حمه دی قامیشی

تیشکی خور کز و لاوازه. ۲ - (ابن عباس) له پیغه مبه ر لای ده گریته وه که شه وه که ی ساف و بیگه رده، نه سارده و نه گه رم، تیشکی روره که شی سوره. عایشه (خوای لی زاری بیت) پرسی له پیغه مبه ر لای که لهو شه ودا بیوین چی بلینن؟ له وه لای دا فه رموی بلی: (اللهم انک عفو تحب العفو فاعفوا عنی) أحمد وابن ماجه. واته: بلی خویابه ته نها تو به خشنده یی و لیخوشبوونت پی خوشه، سا خویابه عه قوم بکه ی. ده ی با مه چه کی به ندایه تی لی هه لکه یان و نهو کاته زیننه به فیرق نه دین، نه بادا نه بینینه وه، به لکو خوی گه روه خیری نهو شه ومان به نسب بکات و لیمان خوشبیت.

qamishi@yahoo.com

بکاته وه به عیباده ت کردن و باوه ری پی بیت و چاوه روانی پاداشتی بیت، نهوا خوا له تاوانه کانی رابردوی ده بو ریت. سه باره ت به ناوی قه در هندی له زانایان و توپزه ران ده لاین: له بهر نه وه ی نه دازه و قه دری هه موو شته کانی تیدا دیاری ده کرت له (لوح المحفوظ) هه و داده بزنی، بویه نهو ناوه ی لئنراوه. هه ندیکی تر وتویانه: چونکه قه در و ریژی زوره، پله و پایه ی بهرزه لای خوا، بویه ناوی قه دره. گه ران به دوا ی نهو شه وه موسته حبه یه که له (۱۰) شهوی کۆتاییدا بۆی بگریین، له شه وه تاکه کاندا، به لام بۆچوونی به هیژ نه وه یه که له شهوی بیست و هه وتدایه، چون پیغه مبه ر فه رمویه تی: (من کان متحیرها فلیتحرها لیلة السابح والعشرین) مسلم. هه رکه سی بۆی ده گه ری با له شهوی (۲۷) دا بیدوزینته وه. (ابن عباس) سوره له سه ر نه وه ی که له شهوی (۲۷) دایه، وه کو له وه لایمی پیشه و عومه ردا وتی: چونکه ئاسمان، زهوی، هه وتن و مندال به حهوت مانگی ده بیت و، له هه جدا ژماره ی به رده کانی ره جم و ته واف کردن و ها توچی سه فا و مه روا هه موویان حهوت هه وتن، گه سه رنجی سوره ته که شه بده ی وشه ی (فیها) که بۆ شه وه که ده گه ریته وه بیست و هه وته مین وشه یه و، نه گه ر حیسابی بیرکاری بۆ بکه یان (لیله القدر) نۆ حه رفه و سی جار دو باره بۆته و، (۳۲ × ۹) شه ده کاته (۲۷). له بهر نه مانه هه موویان له شهوی (۲۷) دایه. بۆچونه کان جیاوازن، به لام فه لسه فه ی دیاری نه کورنی بۆ نه وه یه تاکو سه رجه م (۱۰) شه وه کانی عیباده ت بکه یان، سه له فی سالحیش هه ر وایان کردوه و، زورجاریش به ته وای له ژماره ی روره کانی رهمه زاندا دلنیا نین. له نیشانه کانی نهو شه وه ۱ - له سه حیحی موسلیمدا ها توه که به یانیه که ی

چه ند سالی که بهر له راپه رینه مه زنه که ی (۱۹۹۱) ی کوردستان، نه وکات ته وای عیراق به کوردستانیشه وه له زور ده سه لاتی ریژی به عسی روخواو دا گورزه ری ده کدر، له یه کیک له که ناله له فه زیونه کان شه وانه زنجیره فیلمیکی بیانی پیشکش ده کرا، زوربه ی نه کته ره کان به جلوه برگی کورت و نیمچه رووتیه که وه به دیار ده که وتن، نهو زنجیره یه خوی له چه ند نه لقه یه ک ده دا، خه لکه که شه ناچار بوون شه وانی خویان به دیار سه برکردنی نهو زنجیره بیانیانه وه دابنیشن که به ژیرنوسی عه ره بی پیشکش ده کرا، چونکه له و کاته دا ته نها دوو که ناله هه بوون، نه وانش له که نالی عه ره بی به غدا و که نالی که رکوک بوون، به لام به هوی هاتنی مانگی رهمه زانی نهو ساله، که ناله تله فزیونه که ی ریژم زنجیره که ی راگرت تا کۆتایی مانگی رهمه زان، نه مه ش وه ک ریژگری تیک له مانگی رهمه زانی پیروز. بیگومان وه ستانندی نهو زنجیره یه بۆ راگرتنی هه سستی موسلمانان بوو، که چی پاش راپه رین و تا رهمه زانی نهو سالی شمان که ناله ئاسمانی و لۆکالیه کانی له مه ر خومان به بی ره چا وکردنی پیروزی و گه وره یی مانگی رهمه زان و هه ست و شعوری کومه لگای کوردی که زورینه یان موسلمانان و نه رکه ئاینیه کانی خویان به چی

گومان له وه دا نیبه که بی حکمه ت و مانا و مه به ست له نیو سه رجه م دروستکراوه کاندا هه لبرارده و گه وره ترینیان دیاری کراوه، له مرۆقه کاندا پیغه مبه ران له پیغه مبه رانیشتا حه زره تی مه مه د لای و، له شاخه کاندا کیوی عه رفه و، له به رده کاندا (حجر الاسود) و، له کانزاکاندا ئالتون و، له مانگه کاندا رهمه زان و، له روره کاندا هه یینی گه وره ی روره کانه و، له شه وه کاندا (شهوی قه در) گه وره ی شه وه کانه، له م چه ند روره ی ماوه واین له خزمه ت شه وی پیروزی قه دردا، با نهو هه له شه بقوزینه وه به مه به سستی زیاتر نزیکبوونه وه له خوی په رورده گار، له بهر گه وره یی نهو شه وه یه رهمه زان خاوه نی نهو پیژه یه و خاوه نی سوره تیکی ته واره به ناو و ناوه روره که ی سوره تی (قه در) و ده فه رموی (انا انزلناه فی لیلة القدر * وما ادراک ما لیلة القدر) ئیمه له شه وی قه دردا قورئانمان نارده خواره وه له (لوح المحفوظ) هه وه بۆ ئاسمانی دنیا یه، تو نه ی مه مه د لای نازانی شه وی قه در چه ند گه وره یه، ... (لیلة القدر خیر من الف شهر) خیری تا عه ت و عیباده ت له شه وه دا زیاتر و چاکتره له هه زار مانگ! که ده کاته (۸۲) سال و چه ند مانگیک، بۆ نه وه ی قه ره بووی ته مه نی کورنی نهو ئومه ته بکاته وه له چا و گه لانی رابردو. (تنزل الملائکه والروح فیها بانن ربهم من کل امر) لهو شه ودا جو بره ئیل له گه ل فریشته کان به فه رمانی خوا دیننه سه رزه وی بۆ به جیگه یانندی فه رمانه کانی خوا. (سلام هی حتی مطلع الفجر) سه لامکردنی فریشته کانه له موسلمانان، شه وی دابه زینی ناشتی و ره حمت و بهرکه ته تا به ری به یانی. نهو شه وه گه وره ترین شه وه که گه وره ترین مانگدا، پیغه مبه ری پیشه واما لای فه رمویه تی (من قام لیلة القدر ایما نا و احتسابا غفر له ماتقدم من ذنبه) بخاری و مسلم. واته: هه رکه سه شه وی قه در زیندو